Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____ Жильцов О.Б.
“____” _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

для студентів
спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 1.С1.00.01 Економіка міста. Урбаністика

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 0251/26
Начальник відділу моніторингу якості освіти
(підпис) (прізвище, ініціали)
«31» серпня 2026

Київ- 2026

Розробник:
доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

Викладач:
доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
Протокол від 28.08.2026 р. № 19

Завідувач кафедри В.В. ЛОЙКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) Економіка міста. Урбаністика.
28.08.2026 р.
Керівник освітньої програми Ю.М. ЖУКОВА

Робочу програму перевірено
31.08.2026 р.
Заступник декана О.О. КАЗАК

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредитів / 120 годин	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	Екзамен - 30	

Мета дисципліни: формування здатностей самостійно мислити, генерувати управлінські рішення, проводити аналіз ситуації, виконувати розрахунки щодо можливих шляхів розвитку регіонів

Завдання навчальної дисципліни:
- сформувати у студентів розуміння основних засад і принципів розвитку регіонів в умовах поширення постіндустріальних процесів;
- сформувати у студентів спроможність проводити оцінку поточної ситуації;
- закріпити систему економічних знань і засвоєння положень досягнень теорії і практики розвитку регіонів;
- сформувати практичні вміння проводити оцінку і аналіз систем управління регіонами з врахуванням передового українського і зарубіжного досвіду.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:
- понятійний апарат дисципліни;
- систему правого забезпечення України, що регулює діяльність і розвиток регіонів;
- економічні основи розвитку регіонів;
- методи дослідження основних параметрів розвитку регіонів з урахуванням сучасних тенденцій функціонування;
- методику планування розвитку регіонів з врахування передового світового досвіду;
- методику обліку основних сторін розвитку економіки регіонів під час розроблення програмних документів;

- підходи до корегування програмних документів розвитку економіки регіонів.

вміти:
- застосовувати сформовані знання в практичній діяльності економіста;
- застосовувати сформовані знання для проведення аналітичних розрахунків;
- застосовувати сформовані знання для розроблення програмних документів розвитку економіки регіонів.

Загальні та спеціальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.
СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

Програмні результати навчання.
- **РН4.** Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- **РН7.** Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- **РН9.** Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- **РН13.** Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники

- **РН19.** Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
- **РН21.** Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб’єктів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні:					Самостійні
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи побудови системи регіональної економіки							
Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	5	2	-	2	-	-	1
Тема 2. Поняття регіональної економіки і його особливості	5	2	-	2	-	-	1
Тема 3. Система показників і методів оцінки регіональної економіки	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**18**	**6**	**-**	**6**	**-**	**-**	**4**
Змістовний модуль 2. Оцінка складових економічної системи регіону							
Тема 4. Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки	6	2	-	2	-	-	2
Тема 5. Паливно-енергетичний комплекс і його особливості	6	2	-	2	-	-	2
Тема 6. Особливості розвитку металургійного комплексу	6	2	-	2	-	-	2
Тема 7. Потенціал машинобудування держави і регіонів	6	2	-	2	-	-	2
Тема 8. Хімічний комплекс і його особливості	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**32**	**10**	**-**	**10**	**-**	**-**	**10**
Змістовний модуль 3. Оцінка складових економічної системи регіону							
Тема 9. Лісопромисловий комплекс і його особливості	6	2	-	2	-	-	2
Тема 10. Агропромисловий комплекс держави і регіонів	6	2	-	2	-	-	2
Тема 11. Будівельний комплекс	6	2	-	2	-	-	2
Тема 12. Особливості розвитку і розташування транспортного комплексу	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**26**	**8**	**-**	**8**	**-**	**-**	**8**
Змістовний модуль 4. Прикладі аспекти гарантування економічної безпеки регіонів							
Тема 13. Поняття економічної безпеки регіонів	6	2	-	2	-	-	2
Тема 14. Параметри економічної безпеки	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**14**	**4**	**-**	**4**	**-**	**-**	**4**
Семестровий контроль - екзамен	**30**						
Усього	**120**	**28**	**-**	**28**	**-**	**-**	**26**

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи побудови системи регіональної економіки

Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності. Місце і роль курсу в сучасних умовах. Важливість питань організації дослідження регіональної економіки. Необхідність дослідження проблем регіональної економіки. Можливість імплементації передового українського і зарубіжного досвіду розвитку економіки регіону. Проблеми і перспективи гарантування економічного розвитку регіонів. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Мета і система цілей організації політики розвитку регіонів. Місце дисципліни в системі інших галузей дослідження питань економічного розвитку.

Тема 2. Поняття регіональної економіки і його особливості. Змістовні особливості поняття регіональної економіки. Історичні особливості розвитку поняття регіональної економіки. Авторські підходи до дослідження понять розвитку економіки регіону. Основні складові поняття економіки регіону. Можливість зміни і варіації структур економіки регіону. Вплив зовнішніх і внутрішніх процесів щодо розвитку економіки регіону. Економіка регіону в умовах війни.

Тема 3. Система показників і методів оцінки регіональної економіки. Поняття показника оцінки і його особливості. Види показників і їх призначення. Можливість використання цих показників для оцінювання регіональної економіки.

Методи оцінки розвитку економіки регіону. Поняття методу. Види методів оцінки. Особливості застосування методу в діагностиці рівня розвитку економіки регіону.

Змістовний модуль 2. Оцінка складових економічної системи регіону

Тема 4. Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки. Поняття природно-ресурсного потенціалу. Його складові. Забезпеченість України природними ресурсами. Розподіл природних ресурсів за регіонами.

Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки. Особливості, перспективи забезпечення розвитку економіки природними ресурсами. Сировинні галузі економіки.

Тема 5. Паливно-енергетичний комплекс і його особливості. Поняття паливно-енергетичного комплексу. Структура ПЕКу (паливна і енергетичні галузі). Особливості складових структури комплексу. Їх зв'язок з іншими галузями економіки. Паливно-енергетичний баланс і його особливості. Можливості покриття дефіциту балансу.

Паливна галузь. Вугілля – основний енергетичний ресурс країни. Головні вугільні басейни. Основні переваги і проблеми розвитку вугільної галузі. Причини кризових явищ вугільної галузі. Нафтова і газова галузі. Особливості видобутку. Райони видобутку нафти і газу. НПЗ і їх потужності. Газотранспортна система і її значення. Торф'яна промисловість в умовах кризових явищ.

Енергетична галузь. Роль галузі в розвитку економіки. Історія розвитку. Потужність електростанцій. Теплова енергетика, теплові електростанції. Гідроенергетика. Атомна енергетика. Посилення ваги нових видів енергії. Шляхи розвитку ПЕКу.

Тема 6. Особливості розвитку металургійного комплексу. Поняття металургійного комплексу. Структура металургії. Особливості складових структури комплексу. Їх зв'язок з іншими галузями економіки.

Чорна металургія. Забезпеченість сировиною. Запаси залізної і марганцевої руди. Залізорудні басейни. Підприємства металургії. Підприємства Донецького металургійного району. Позитиви і проблеми розвитку металургії.

Кольорова металургія. Структура і забезпеченість сировиною. Алюмінієва промисловість. Нікелева промисловість. Магнієва промисловість. Виробництво ртуті. Позитиви і проблеми розвитку металургії.

Тема 7. Потенціал машинобудування держави і регіонів. Поняття машинобудування як важливої галузі промисловості. Структура галузі. Особливості складових структури комплексу. Їх зв'язок з іншими галузями економіки.

Приладобудування. Енергетичне машинобудування. Електротехнічна промисловість. Транспортне машинобудування. Їх поширення. Основні підприємства. Роль іноземного капіталу в розбудові галузі. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Тема 8. Хімічний комплекс і його особливості. Зміст і структура галузі. Її особливості. Структура хімічного комплексу як важливої галузі економіки. Вплив комплексу щодо інших видів виробництв.

Забезпеченість сировиною. Гірничохімічна промисловість: видобуток хімічної сировини. Галузі основної хімії (виробництво соди, мінеральних добрив). Содова промисловість. Виробництво смол і пластмас. Побутова хімія. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Змістовний модуль 3. Оцінка складових економічної системи регіону

Тема 9. Лісопромисловий комплекс і його особливості. Зміст і структура галузі. Особливості розвитку комплексу в умовах зміни умов оточуючого середовища.

Забезпеченість сировиною. Вирощування лісу: особливості процесу. Основні райони за вирощуванням лісу. Деревообробна промисловість. Особливості розміщення підприємств. Меблеве і фанерне виробництво. Целюлозо-паперова промисловість. Лісохімічна промисловість. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Тема 10. Агропромисловий комплекс держави і регіонів. Зміст і структура комплексу: виробництво засобів виробництва, аграрна галузь як сировинна база АПК, переробна промисловість.

Зернопродуктовий комплекс і його особливості. Вирощування зерна: регіони поширення, обсяги. Вирощування технічних культур (цукрові буряки, соняшник). Картоплепродуктовий комплекс і його особливості. Садівництво. Можливості експорту продукції за кордон. Роль агрохолдингів в функціонуванні АПК. Основні агрохолдинги і їх спеціалізація. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Тема 11. Будівельний комплекс. Зміст і структура галузі: промисловість будівельних конструкцій, будівельна індустрія.

Забезпеченість сировиною. Промисловість будівельних конструкцій. Виробництво цементу, цегли, плитки, бетону. Особливості розташування галузі. Її орієнтація щодо споживачів товару.

Будівельна індустрія. Темпи будівництва. Вплив стану економіки щодо розвитку будівництва. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Тема 12. Особливості розвитку і розташування транспортного комплексу. Поняття транспортного комплексу. його особливості. Класифікація транспортного комплексу.

Залізничний транспорт. Історія розвитку. Морський транспорт. Річковий транспорт. Автомобільний транспорт. Повітряний транспорт. Позитиви і проблеми розвитку галузі.

Змістовний модуль 4. Прикладі аспекти гарантування економічної безпеки регіонів

Тема. 13. Поняття економічної безпеки регіонів. Важливість питань організації дослідження економічної безпеки. Необхідність дослідження проблем безпеки. Змістовні характеристики поняття економічної безпеки регіону, її функціональні і галузеві риси. Авторські тлумачення економічної безпеки. Теоретичні і практичні аспекти економічної безпеки. Структура економічної безпеки.

Тема 14. Параметри економічної безпеки. Особливості розвитку економіки регіонів в системі безпеки. Загальний економічний ландшафт політики безпеки. Основні процеси, що його формують.

Енергетична безпека регіонів і її особливості. Показники енергетичної безпеки і їх особливості.

Особливості фінансової безпеки регіонів. Показники безпеки і їх особливості. Сучасний стан фінансової безпеки. Вплив глобальних криз щодо рівня безпеки.

Потенціал інвестиційної безпеки регіонів. Показники безпеки і їх особливості. Основні проблеми. Регіональні особливості інвестиційної безпеки.

Робота в Центрі компетентностей – Центр економічної дидактики

Практичні заняття з тем 3 - 10 і 14. Завдання передбачають добір даних з статистичних джерел, обробку даних засобами MS Excel (зведені таблиці, статистичні функції, побудова діаграм) та візуалізацію засобами Power Point або Google Looker Studio.

Зокрема, для теми 9, з метою визначення динаміки розвитку лісопромислового комплексу, передбачається побудова серії діаграм, які показують базові параметри розвитку комплексу, його функціональні і просторові особливості. Для теми 14 вивчаються особливості використання методу нормативних значень розрахунку показників економічної безпеки, що передбачає формування зведених таблиць вихідних показників безпеки.

Результати роботи оформлюються у вигляді аналітичного звіту з візуалізаціями, який студент представляє на практичному занятті.

Матриця відповідності тем дисципліни результатам навчання

№	Тема	РН4	РН7	РН9	РН13	РН19	РН21
1	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	●		●		○	●
2	Поняття регіональної економіки і його особливості	●		●			●
3	Система показників і методів оцінки регіональної економіки	●				●	●
4	Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки	●	●		●	●	●
5	Паливно-енергетичний комплекс і його особливості	●	●		●	●	●
6	Особливості розвитку металургійного комплексу	●	●		●	●	●
7	Потенціал машинобудування держави і регіонів	●	●		●	●	●
8	Хімічний комплекс і його особливості	●	●		●	●	●

№	Тема	РН4	РН7	РН9	РН13	РН19	РН21
9	Лісопромисловий комплекс і його особливості	●	●		●	●	●
10	Агропромисловий комплекс держави і регіонів	●	●		●	●	●
11	Будівельний комплекс	●	●		●	●	●
12	Особливості розвитку і розташування транспортного комплексу	●	●		●	●	●
13	Поняття економічної безпеки регіонів	○		●		○	
14	Параметри економічної безпеки		●			●	

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1.	Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	4	4	2	2
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	3	3	5	5	4	4	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	5	25	4	20	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	5	50	4	40	2	20
5	Виконання модульної (контрольної) роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				**76**		**110**		**93**		**59**
Максимальна кількість балів			**338**							
Розрахунок коефіцієнта: 338/60=5,63										
Екзамен 40										
Загалом 100										

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи побудови системи регіональної економіки			
1	Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	1	5
2	Тема 2. Поняття регіональної економіки і його особливості	1	5
3	Тема 3. Система показників і методів оцінки регіональної економіки	2	5

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Оцінка складових економічної системи регіону			
4	Тема 4. Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки	2	5
5	Тема 5. Паливно-енергетичний комплекс і його особливості	2	5
6	Тема 6. Особливості розвитку металургійного комплексу	2	5
7	Тема 7. Потенціал машинобудування держави і регіонів	2	5
8	Тема 8. Хімічний комплекс і його особливості	2	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Оцінка складових економічної системи регіону			
9	Тема 9. Лісопромисловий комплекс і його особливості	2	5
10	Тема 10. Агропромисловий комплекс держави і регіонів	2	5
11	Тема 11. Будівельний комплекс	2	5
12	Тема 12. Особливості розвитку і розташування транспортного комплексу	2	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Прикладі аспекти гарантування економічної безпеки регіонів			
13	Тема 13. Поняття економічної безпеки регіонів	2	5
14	Тема 14. Параметри економічної безпеки	2	5
	Разом	26	70

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, що студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістовного модулю з дисципліни. Виконання модульних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв’язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни протягом конкретного етапу її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності і помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обгрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0-10 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Тема дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1,2,3 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 4,5,6,7,8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 9,10,11,12 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 13,14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. Підсумковий семестровий контроль проводиться за результатами поточного контролю протягом семестру, що оцінюється за шкалою ECTS у максимальні 40 балів, що переводиться у національну шкалу та для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Питання до екзамену:

1. Необхідність дослідження проблем регіональної економіки.
2. Можливість імплементації передового українського і зарубіжного досвіду розвитку економіки регіону.
3. Проблеми і перспективи гарантування економічного розвитку регіонів.
4. Мета і система цілей організації політики розвитку регіонів.
5. Історичні особливості розвитку поняття регіональної економіки.
6. Авторські підходи до дослідження понять розвитку економіки регіону.
7. Вплив зовнішніх і внутрішніх процесів щодо розвитку економіки регіону.
8. Економіка регіону в умовах війни.
9. Види показників оцінки економіки регіону і їх призначення.
10. Методи оцінки розвитку економіки регіону.
11. Поняття природно-ресурсного потенціалу. Його складові.
12. Забезпеченість України природними ресурсами. Розподіл природних ресурсів за регіонами.
13. Природно-ресурсний потенціал як базис для розвитку регіональної економіки.

14. Поняття паливно-енергетичного комплексу. Структура ПЕКу (паливна і енергетичні галузі).
15. Особливості складових структури ПЕК. Їх зв'язок з іншими галузями економіки.
16. Паливно-енергетичний баланс і його особливості. Можливості покриття дефіциту балансу.
17. Вугілля – основний енергетичний ресурс країни. Головні вугільні басейни. Причини кризових явищ вугільної галузі.
18. Нафтова і газова галузі. Особливості видобутку. Райони видобутку нафти і газу. НПЗ і їх потужності.
19. Газотранспортна система і її значення.
20. Торф'яна промисловість в умовах кризових явищ.
21. Роль енергетичної галузі в розвитку економіки. Теплова енергетика, теплові електростанції. Гідроенергетика. Атомна енергетика.
22. Посилення ваги нових видів енергії. Шляхи розвитку ПЕКу.
23. Поняття металургійного комплексу. Структура металургії. Особливості складових структури комплексу. Їх зв'язок з іншими галузями економіки.
24. Чорна металургія. Запаси залізної і марганцевої руди. Залізорудні басейни.
25. Підприємства металургії. Підприємства Донецького металургійного району.
26. Позитиви і проблеми розвитку металургії.
27. Кольорова металургія. Структура і забезпеченість сировиною.
28. Алюмінієва промисловість. Нікелева промисловість. Магнієва промисловість. Виробництво ртуті.
29. Позитиви і проблеми розвитку кольорової металургії.
30. Поняття та структура машинобудування машинобудування. Особливості складових структури машинобудування. Їх зв'язок з іншими галузями економіки.
31. Приладобудування. Енергетичне машинобудування. Електротехнічна промисловість. Транспортне машинобудування. Їх поширення та основні підприємства.
32. Роль іноземного капіталу в розбудові машинобудування. Позитиви і проблеми розвитку машинобудування.
33. Структура хімічного комплексу. Вплив комплексу щодо інших видів виробництв. Забезпеченість сировиною хімічного комплексу.
34. Гірничохімічна промисловість. Галузі основної хімії. Виробництво смол і пластмас. Побутова хімія.
35. Позитиви і проблеми розвитку хімічного комплексу.
36. Зміст і структура лісопромислового комплексу. Особливості розвитку комплексу в умовах зміни умов оточуючого середовища.
37. Забезпеченість сировиною лісопромислового комплексу. Основні райони за вирощуванням лісу.

38. Деревообробна промисловість. Особливості розміщення підприємств. Меблеве і фанерне виробництво. Целюлозо-паперова промисловість. Лісохімічна промисловість.
39. Позитиви і проблеми розвитку лісопромислового комплексу.
40. Зміст і структура агропромислового комплексу: виробництво засобів виробництва, аграрна галузь як сировинна база АПК, переробна промисловість.
41. Зернопродуктовий комплекс і його особливості. Вирощування зерна: регіони поширення, обсяги. Вирощування технічних культур (цукрові буряки, соняшник). Картоплепродуктовий комплекс і його особливості. Садівництво.
42. Можливості експорту продукції АПК за кордон.
43. Роль агрохолдингів в функціонуванні АПК. Основні агрохолдинги і їх спеціалізація.
44. Позитиви і проблеми розвитку АПК.
45. Зміст і структура будівельного комплексу. Забезпеченість сировиною будівельного комплексу. Особливості розташування будівельного комплексу.
46. Позитиви і проблеми розвитку будівельного комплексу.
47. Поняття транспортного комплексу. його особливості. Класифікація транспортного комплексу.
48. Залізничний транспорт. Морський транспорт. Річковий транспорт. Автомобільний транспорт. Повітряний транспорт. Позитиви і проблеми розвитку галузі.
49. Змістовні характеристики поняття економічної безпеки регіону, її функціональні і галузеві риси.
50. Авторські тлумачення економічної безпеки.
51. Теоретичні і практичні аспекти економічної безпеки. Структура економічної безпеки.
52. Особливості розвитку економіки регіонів в системі безпеки.
53. Енергетична безпека регіонів і її особливості. Показники енергетичної безпеки і їх особливості.
54. Особливості фінансової безпеки регіонів. Показники безпеки і їх особливості. Сучасний стан фінансової безпеки.
55. Потенціал інвестиційної безпеки регіонів. Показники безпеки і їх особливості. Регіональні особливості інвестиційної безпеки.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою ЄКТС	Кількість балів	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо

Оцінка за шкалою ЄКТС	Кількість балів	Значення оцінки
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	Незадовільно з обов’язковим повторним проходженням курсу

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год., екзамен – 30 год.

Модулі	Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2					Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4	
Назва модуля	Теоретичні основи побудови системи регіональної економіки			Оцінка складових економічної системи регіону					Оцінка складових економічної системи регіону				Прикладі аспекти гарантування економічної безпеки	
Теми лекцій	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	Поняття регіональної економіки і його особливості	Система показників і методів оцінки регіональної економіки	Природно-ресурсний потенціал як базис для	Паливно-енергетичний комплекс і його особливості	Особливості розвитку металургійного комплексу	Потенціал машинобудування держави і регіонів	Хімічний комплекс і його особливості	Лісопромисловий комплекс і його особливості	Агропромисловий комплекс держави і регіонів	Будівельний комплекс	Особливості розвитку і розташування транспортного комплексу	Поняття економічної безпеки регіонів	Параметри економічної безпеки
Теми практичних занять	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	Поняття регіональної економіки і його особливості	Система показників і методів оцінки регіональної економіки	Природно-ресурсний потенціал як базис для	Паливно-енергетичний комплекс і його особливості	Особливості розвитку металургійного комплексу	Потенціал машинобудування держави	Хімічний комплекс і його особливості	Лісопромисловий комплекс і його особливості	Агропромисловий комплекс держави і регіонів	Будівельний комплекс	Особливості розвитку і розташування	Поняття економічної безпеки регіонів	Параметри економічної безпеки
Самостійна робота	15 балів			25 балів					20 балів				10 балів	
Модульний контроль	МК – 25 балів			МК – 25 балів					МК – 25 балів				МК – 25 балів	
Разом	**338, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу: 337/60=5,63**													
Екзамен	**40**													
Загалом	**100**													

Політика академічної доброчесності та використання інструментів штучного інтелекту

1. Нормативна основа. Освітній процес і оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюються з дотриманням вимог статті 42 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про вищу освіту», Положення про академічну доброчесність Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та Кодексу корпоративної культури Університету.
2. Робота здобувача. Усі види навчальної діяльності з дисципліни - відповіді на практичних заняттях, модульні контрольні роботи, розрахункові та аналітичні завдання, презентації, реферати, самостійна робота, підсумковий контроль - виконуються здобувачем самостійно.
Використання чужих ідей, даних, розрахунків або тексту допускається лише за умови коректного посилання на джерело.
Здобувач має право користуватися будь-якими джерелами інформації та консультуватися з викладачем, одногрупниками й фахівцями.
Обмеження стосується не доступу до інформації, а привласнення чужого результату як власного.
3. Порушеннями академічної доброчесності вважаються:
- академічний плагіат - оприлюднення результатів чужої наукової або навчальної праці як власних, а також відтворення тексту, розрахунків, таблиць, рисунків чи висновків з інших джерел без посилання;
- самоплагіат - повторне подання власної роботи, яку вже було зараховано з іншої дисципліни або в попередньому семестрі, без погодження з викладачем;
- фабрикація - вигадування даних, результатів розрахунків, джерел або посилань, яких не існує;
- фальсифікація - свідома зміна або модифікація вихідних даних чи результатів розрахунків;
- списування - виконання завдань контрольних заходів із використанням не дозволених джерел інформації або технічних засобів;
- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної навчальної діяльності, зокрема здавання роботи, виконаної іншою особою;
- хабарництво та необ’єктивне оцінювання - у значеннях, визначених статтею 42 Закону України «Про освіту».
4. Перевірка робіт. Письмові роботи, що подаються на оцінювання у обсязі, достатньому для перевірки на плагіат (реферати, аналітичні записки, розрахунково-графічні та проєктні роботи), перевіряються на наявність текстових збігів у системі, яку використовує Університет.
Рекомендований рівень оригінальності тексту - не нижче 70 %. З розрахунку оригінальності виключаються коректно оформлені цитати, бібліографічний опис, назви нормативно-правових актів, стандартні формулювання методик і формули.

Робота з рівнем оригінальності нижче встановленого повертається на доопрацювання. Повторне подання роботи з тим самим порушенням є підставою для виставлення нульової оцінки за відповідний вид роботи.

5. Використання інструментів штучного інтелекту. Генеративні інструменти штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot та аналогічні) є частиною сучасного професійного інструментарію економіста, і дисципліна не забороняє їх використання. Водночас застосовуються такі правила.

Дозволено без окремого погодження:

- пошук і попередній добір джерел за темою (з обов'язковою подальшою перевіркою кожного джерела за бібліотечним каталогом, офіційним вебсайтом видання або через сервіс doi.org);
- переклад іншомовних текстів;
- перевірка орфографії, граматики та стилістики власного тексту;
- пояснення незрозумілих понять, формул і методик;
- генерування ідей, планів і структури роботи;
- допомога у форматуванні таблиць, побудові діаграм і оформленні візуалізацій;
- генерування навчальних прикладів і запитань для самоперевірки.

Не дозволено:

- подання згенерованого тексту як власного - зокрема аналітичної частини, інтерпретації результатів, висновків і пропозицій;
- виконання розрахунків без розуміння їх методики, коли здобувач не може самостійно пояснити хід і результат обчислення;
- генерування вихідних даних, статистичних показників або емпіричних результатів;
- використання будь-яких зовнішніх інструментів під час аудиторних контрольних заходів і підсумкового контролю, якщо викладач прямо не дозволив їх застосування;
- подання посилань на джерела, згенеровані або запропоновані інструментом штучного інтелекту, без перевірки їх реального існування. Наявність у роботі неіснуючого джерела кваліфікується як фабрикація (п. 3), незалежно від того, чи здобувач діяв свідомо.

Обов'язок декларування. Якщо генеративні інструменти застосовувалися при підготовці роботи, здобувач зазначає це в примітці наприкінці роботи за формою: назва інструменту, мета використання, обсяг застосування. Наприклад: «При підготовці роботи використано ChatGPT для попереднього пошуку джерел за темою розділу 2 та перевірки стилістики тексту. Усі джерела перевірено за бібліотечними каталогами. Розрахунки, аналіз та висновки виконано автором самостійно».

Декларування використання не знижує оцінку. Приховане використання за наявності ознак генерованого тексту розглядається як обман (п. 3).

Ключовий критерій. Незалежно від застосованих інструментів, здобувач має бути здатним пояснити на вимогу викладача походження кожного наведеного числа, логіку кожного розрахунку і зміст кожного твердження у

власній роботі. Нездатність це зробити є самостійною підставою для зниження оцінки за відповідний вид роботи.
6. Наслідки порушення. За встановленим фактом порушення академічної доброчесності викладач може: повторно оцінити роботу; повернути роботу на доопрацювання; виставити нульову оцінку за відповідний вид роботи; призначити повторне проходження оцінювання. У разі повторних або систематичних порушень питання виноситься на розгляд кафедри в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.
7. Права здобувача. Здобувач має право: бути поінформованим про правила академічної доброчесності до початку вивчення дисципліни; ознайомитися з результатами перевірки власної роботи; надати пояснення щодо виявлених збігів; оскаржити рішення викладача в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Алавердян Л. М., Марченко С. М., Романенко О. В. Регіональна економіка: методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Київ: КНУБА, 2023.
2. Збарський В. К., Мацибора В. І. Регіональна економіка: навчальний посібник. 2-ге вид., рекомендовано МОН України. Київ: Каравела, 2023. 280 с.
3. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка: навчальний посібник. 2-ге вид., стереотипне. Львів: Новий Світ-2000, 2025. 546 с.
4. Заблоцький Б. Ф. Національна економіка: підручник. 2-ге видання, стереотипне. Львів: Новий Світ-2000, 2025. 582 с.
5. Економіка відновлення: підручник / за ред. В. І. Грушка. Київ: Ліра-К, 2024.
6. Ситник Й. С., Бойківська Г. М., Гончар С. Й. Національна економіка: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 320 с.
7. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України: навч. посіб. / В. В. Мартиненко, М. О. Скорик, М. А. Корж та ін.; за заг. ред. В. В. Мартиненко. Ірпінь: Державний податковий університет, 2025. 352 с.
8. Тараненко І. В. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2024. 305 с.
9. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Національна економіка: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024.

Додаткова

1. Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. К.: Держаний університет телекомунікацій, 2020. 121 с.
2. Сундук А.М., Шашула Л.О. Характеристики рентного регулювання сфери використання земельних ресурсів України. *Регіональна економіка*. 2020. № 1. С. 84-91.
3. Хвесик М.А., Сундук А.М. Потенціал взаємодії природних ресурсів і економіки. *Економіст*. 2020. № 6. С. 16-21.
4. Хвесик М.А., Сундук А.М. Природно-ресурсний потенціал і ринкове середовище. *Економіка України*. 2022. № 8. С. 70-82.
5. Хвесик М.А., Сундук А.М., В. М. Колмакова. Екосистемні платежі в сфері управління землекористуванням. *Економіка України*. 2025. № 5. С. 16-34.
6. Sunduk, A., Shpylova, Yu., Zhukova, Yu., Tretiak, R., Shtogryn, H. & Tretiak, N. (2023). Peculiarities of capitalization of land resources of Ukraine: research methodology, *Bulg. J. Agric. Sci*., 29 (3), 409-416. DOI: https://www.agrojournal.org/29/03-02.html (Web of Science).
7. Sunduk A., Shlapak A., Korenyuk P., Zhukova J., Kobzar O., Kolmakova V. Ecological urbanism as an important principle to functioning of modern cities. In: Fong, S., Dey, N., Joshi, A. (eds) ICT Analysis and Applications. ICT4SD 2025. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1655. p. 117-126. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-032-06700-5_12 (Scopus)

Інформаційні джерела

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/
2. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: https://www.kmu.gov.ua/
3. Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України. URL: https://www.rnbo.gov.ua/
4. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/
5. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/
6. ЕНК “Регіональна економіка”: https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=26061